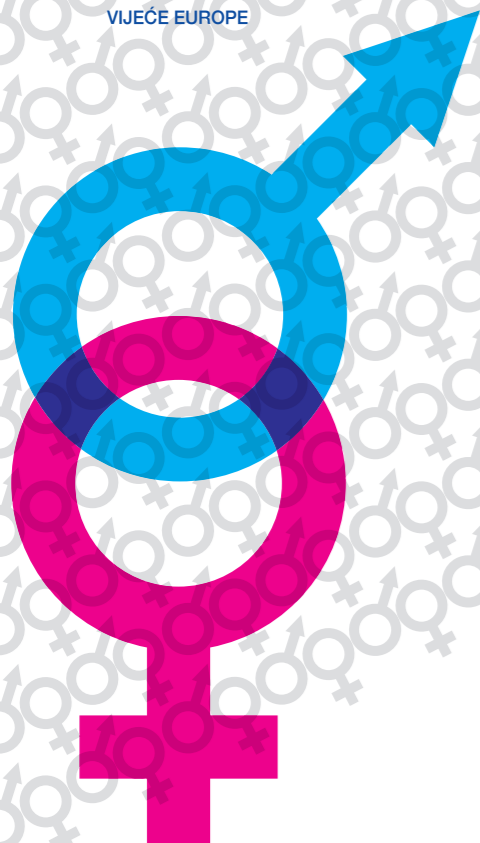

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

VIJEĆE EUROPE

Preporuka CM/Rec(2015)2

Odbora ministara / ministrica Vijeća Europe državama članicama o rodno osviještenoj politici u sportu

(koju je usvojio Odbor ministara/ministrica 21. siječnja 2015. na 1217. sastanku zamjenika/zamjenica ministara/ministrica)

Odbor ministara/ministrica temeljem odredbi članka 15.b Statuta Vijeća Europe,

napominjući da sport osigurava djevojčicama, dječacima, ženama i muškarcima okruženje poticajno za obrazovanje i društveni razvoj te pridonosi promicanju zdravlja i dobrostanja u društvu;

sa željom da podrži uspostavu i promicanje kulture "sport za sve" u društvu;

napominjući da sport također omogućava djevojčicama i dječacima da razviju ključne vrijednosti života u demokratskom društvu kao što su poštena i pravedna igra, poštivanje drugih i poštivanje pravila, timski duh, tolerancija i odgovornost, koje pridonose tome da postanu odgovorni građani;

u uvjerenju da sport može promicati društvenu intergraciju skupina koje su u nepovoljnijem položaju i izložene višestrukoj diskriminaciji, kao i da može pridonijeti boljem razumijevanju između zajednica, uključujući i one u postkonfliktnim područjima;

svjestan činjenice da, unatoč postojanju standarda na nacionalnoj, regionalnoj i međunarodnoj razini koji jamče načelo ravnopravnosti spolova i pravo svih na sudjelovanje u sportu, još uvijek postoji jaz između standarda i prakse, između *de iure* i *de facto* ravnopravnosti spolova te da je još uvijek prisutna diskriminacija žena i djevojčica, uključujući i unutar skupina koje su u nepovoljnijem položaju i izložene višestrukoj diskriminaciji;

imajući na umu da se uživanje prava propisanih Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (Serija europskih ugovora (ETS) br. 5, "Konvencija") i pripadajućim protokolima mora osigurati bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi, pa tako i rodne diskriminacije, te da Protokol br. 12 Konvencije (Serija europskih ugovora (ETS) br. 177) jamči uživanje svih prava propisanih zakonom bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi, pa tako i rodne diskriminacije;

podsjecajući da Preporuka [Rec\(92\)13 rev](#) Odbora ministara/ministrica državama članicama o izmijenjenoj Europskoj povelji o sportu ukazuje na pravo svih na sudjelovanje u sportu i preporuča da sport ostane slobodan od bilo kakve vrste diskriminacije, a osobito one na osnovi spola;

uzimajući u obzir Preporuku [Rec\(98\)14](#) Odbora ministara/ministrica državama članicama o rodno osviještenoj politici, kojom se preporuča da vlade država članica potiču donositelje odluka da "stvore poticajno okruženje i omogućite uvjete za provedbu rodno osviještene politike u javnom sektoru";

uzimajući u obzir Preporuku [Rec\(2005\)8](#) Odbora ministara/ministrica državama članicama o načelima dobrog upravljanja u sportu, kojom se utvrđuje da provedba načela dobrog upravljanja u sportu predstavlja ključni element u promicanju rodno osviještene politike u sportu;

uzimajući u obzir Preporuku [CM/Rec\(2010\)9](#) Odbora ministara/ministrica državama članicama o izmijenjenom Etičkom kodeksu u sportu kojim se zahtijeva "ravnopravno sudjelovanje žena, djevojčica, muškaraca i dječaka u svim pojedinačnim i/ili ekipnim sportovima bez rodno utemeljene diskriminacije";

uzimajući u obzir Preporuku [CM/Rec\(2013\)1](#) Odbora ministara/ministrica državama članicama o ravnopravnosti spolova i medijima;

podsjecajući na Deklaraciju "Postizanje stvarne ravnopravnosti spolova" iz svibnja 2009., pri čemu Odbor ministara/ministrica poziva države članice da se u potpunosti posvete premošćivanju jaza između stvarne i pravne ravnopravnosti te da ubrzaju postizanje tog cilja učinkovitom primjenom rodno osviještene politike;

imajući u vidu Rezoluciju 1092 (1996.) Parlamentarne skupštine o "Diskriminaciji žena u području sporta te osobito na Olimpijskim igrama" i Preporuku 1701 (2005.) Parlamentarne skupštine o "Diskriminaciji žena i djevojčica u sportu", kao i odgovor koji je donio Odbor ministara/ministrica (usp. [CM/AS\(2005\)Rec1701 final](#));

imajući u vidu političke obveze preuzete na stručnim konferencijama europskih ministara/ministrica Vijeća Europe, osobito Rezolucije III koju su usvojili ministri/ministricice odgovorni za sport (Budimpešta, listopad 2004.) te osobito Rezolucije koju su usvojili ministri/ministricice odgovorni za ravnopravnost žena i muškaraca (Baku, svibanj 2010.), kojom je prilikom obznanjeno kako je jaz između *de iure* i *de facto* ravnopravnosti spolova moguće premostiti jedino usvajanjem specifičnog zakonodavstva, politika i programa te njihovom provedbom kroz primjenu pozitivnog djelovanja, uključujući privremene posebne mjere i rodno osviještenu politiku uključujući i rodni proračun;

uzimajući u obzir činjenicu da države potpisnice Konvencije Ujedinjenih naroda o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena (1979.) osuđuju diskriminaciju žena u svim oblicima te su suglasne da će svim prikladnim sredstvima i bez odgode provoditi politiku uklanjanja diskriminacije žena i postizanja stvarne ravnopravnosti spolova, uključujući i u sportu i tjelesnom odgoju;

podsjecajući na Deklaraciju usvojenu na 4. međunarodnoj konferenciji ministara/ministrica i viših službenika/službenica odgovornih za tjelesni odgoj i sport te njenog upućivanja na atensku Deklaraciju o ženama i sportu iz 2001., te podsjecajući na berlinsku Deklaraciju usvojenu na 5. međunarodnoj konferenciji ministara/ministrica i viših službenika/službenica odgovornih za tjelesni odgoj i sport u svibnju 2013.;

podsjecajući na brightonsku Deklaraciju o ženama i sportu (1994.), čiji je cilj razvijati sportsku kulturu koja omogućava i vrednuje potpuno uključivanje žena i djevojčica u sve vidove sporta;

u uvjerenju da rodni stereotipi i tradicionalne rodne uloge, uključujući

tradicionalne rodne uzore muževnosti i ženstvenosti u svijetu sporta, utječu na pristup i sudjelovanje na mnogim razinama i područjima sporta, kao i organizacijsku kulturu sportskih uprava i sportskih tijela; kao i da sport i medijska pokrivenost sporta mogu pridonijeti održavanju rodni stereotipa diljem Europe ili njihovu propitivanju;

s obzirom na to da se unatoč postignutom napretku nastavlja rodna neravnopravnost žena i muškaraca u sportu, osobito u pogledu: pristupa sportu, tjelesnom odgoju i tjelesnoj aktivnosti te njihovom prakticiranju; pristupa odgovornostima, uključenosti u rad sportskih upravljačkih tijela i donošenje odluka; pristupa resursima, plaćama, financijskim potporama i sportskim objektima; medijske pokrivenosti sportašica i ženskog sporta; reintegracije na tržište rada nakon završetka sportske karijere; rodno utemeljenog nasilja uključujući uznemiravanje i iskorištavanje;

u uvjerenju da je, s ciljem postizanja *de facto* ravnopravnosti žena i muškaraca u sportu i kroz sport, potrebno razmotriti strukturalna obilježja neravnopravnosti spolova usvajanjem strategije rodno osviještene politike te uključivanjem svih nadležnih ustanova i aktera u njezinu provedbu. Međutim, s obzirom na važnost jaza među spolovima u mnogim područjima sporta, rodno osviještena politika još se uvijek treba provoditi u paketu s pozitivnim mjerama,

preporučuje vladama država članica da:

- prilagode i/ili revidiraju svoje zakonodavstvo i/ili politike vezane uz sport s ciljem provedbe strategija i mjera zacrtanih ovom Preporukom i njezinim Dodatkom;
- promiču i potiču politike i prakse usmjerene prema uvođenju, provedbi i osiguravanju rodno osviještene politike u svim područjima i na svim razinama sporta te uspostavljaju specifične mehanizme u tu svrhu;
- osiguraju da se o ovoj Preporuci i Objašnjenjima izvijeste nadležne političke institucije, tijela javne uprave, sportske organizacije te druge organizacije vezane uz sport, kao i obrazovne ustanove i mediji;
- potiču suradnju između onih dionika na nacionalnoj razini koji su odgovorni za i koji utječu na sport, tjelesni odgoj i politike ravnopravnosti spolova;
- revidiraju rodno osviještenu politiku, prakse i rezultate na nacionalnoj razini te o poduzetim koracima i napretku postignutom u ovom području izvijeste nadležna tijela Vijeća Europe;
- surađuju na međunarodnoj razini, uključujući i u okviru Vijeća Europe, s ciljem razmjene informacija i primjera dobrih praksi,

poziva Prošireni djelomični sporazum o sportu (EPAS) Vijeća Europe da prati provedbu ove Preporuke, tamo gdje je to prikladno u suradnji s ostalim tijelima Vijeća Europe, kao što je odbor odgovoran za ravnopravnost spolova;

poziva Prošireni djelomični sporazum o sportu (EPAS) Vijeća Europe na ostvarivanje suradnje po pitanjima ravnopravnosti spolova u sportu s nadležnim tijelima Europske unije;

poziva glavnog tajnika da prenese ovu Preporuku međuvladinim organizacijama, međunarodnim sportskim organizacijama te organizacijama povezanima sa sportom.

Dodatak uz Preporuku CM/Rec(2015)2

1. Vlade država članica pozivaju se na provođenje sljedećih mjera:

Zakonodavstvo

- uključivanje načela ravnopravnosti žena i muškaraca i strategije rodno osviještene politike u nacionalne zakone o sportu i tjelesnom odgoju i/ili u postojeće zakone i/ili pravilnike koji se odnose na sport; te usklađivanje terminologije korištene u izradi zakona s načelom ravnopravnosti žena i muškaraca;
- procjenu rodno učinka budućih zakona o sportu i tjelesnom odgoju ili onih koji se odnose na sport te, tamo gdje je to potrebno, revidiranje postojećih zakona sa stajališta ravnopravnosti spolova;

Politike i programi

- pristupanje ostvarivanju rodne ravnoteže u tijelima javne uprave i javnim tijelima povezanima sa sportom i tjelesnim odgojem te osiguravanje uključivanja rodne perspektive u sva povezana područja procesa odlučivanja;
- izradu akcijskih planova za postizanje stvarne ravnopravnosti žena i muškaraca u sportu te uvođenje strategije rodno osviještavanja u politike i programe javnog sporta i tjelesnog odgoja, uključujući integrirano praćenje provedbe i vrednovanje;
- osiguravanje sustavne popularizacije interesa žena i muškaraca pripadnika skupina koje su u nepovoljnijem položaju i izložene višestrukoj diskriminaciji u svim vidovima sportskih politika i programa, razmatrajući sve oblike diskriminacije, bez obzira na razloge, kao što je izričito zacrtano člankom 14. Europske konvencije o ljudskim pravima, odnosno bilo kojim drugim oblikom utvrđenim sudskom praksom Europskog suda za ljudska prava te, tamo gdje je potrebno, osiguravanje specifične podrške;

6. usvajanje strategija suprotstavljanja negativnim tradicionalnim rodnim stereotipima i stereotipima temeljenima na drugim razlozima za diskriminaciju te zaštita svih ljudi koji propituju stereotipe svojim slobodnim izborom i prakticiranjem sporta;
7. integraciju rodne perspektive u proračunski proces s ciljem promicanja jednakog pristupa sportskim resursima i uživanja u njima za žene i muškarace u pogledu financijskih sredstava, objekata, ljudskih potencijala (uključujući obuke i mentorstvo), vremena, prostora te opreme za sudjelovanje i natjecanje;
8. planiranje i projektiranje objekata namijenjenih sportu, rekreaciji i tjelesnim aktivnostima te upravljanje njima kako bi se osiguralo da oni budu sigurni, pristupačni i dostupni ženama i muškaracima svih dobnih skupina, uključujući i pripadnicima skupina koje su u nepovoljnijem položaju i izložene višestrukoj diskriminaciji, kao i poticanje škola, lokalne uprave, sportskih klubova i nadležnih donositelja odluka na izvođenje potrebnih prenamjena kako bi se ispunili ti zahtjevi;
9. osiguravanje primjene kriterija ravnopravnosti spolova od strane tijela javne uprave prije odobravanja potpora sportskim organizacijama;
10. davanje podrške radu organizacija civilnog društva koje promiču ravnopravnost spolova u sportu;
11. uspostavljanje usklađenog djelovanja između ministarstava odgovornih za sport i tjelesni odgoj, ministarstva odgovornog za ravnopravnost žena i muškaraca, organizacija civilnog društva za promicanje sudjelovanja žena u sportu, sportskih organizacija te obrazovnih i znanstvenih ustanova, osobito prilikom izrade nacionalnih akcijskih planova te provedbe i evaluacije programa;

Specifični programi i politike o formalnom i neformalnom tjelesnom odgoju, osobito na lokalnoj razini

12. poticanje tijela javne uprave zaduženih za školsko i izvanškolsko obrazovanje da integriraju načelo ravnopravnosti spolova i strategiju rodno osviještene politike u kurikulum tjelesnog odgoja i sporta;
13. usvajanje rodno osjetljivog i uključivog pristupa planiranju kurikulumu tjelesnog odgoja i sporta te nastavnih metoda i nastavne prakse, kao i osiguravanje autonomnosti djevojčica, dječaka, žena i muškaraca po tom pitanju;
14. poticanje, motiviranje i podržavanje učitelja tjelesnog odgoja i sporta, nastavnika, trenera, mentora i instruktora - pomoću specifičnih treninga i alata - da promiču

ravnopravnost djevojčica i dječaka u sportu te da upravljaju problematičnim situacijama uzrokovanim rodnim razlikama i interkulturalnim temama koje se odnose na pristup sportu, tjelesnim aktivnostima i tjelesnom odgoju te njihovom prakticiranju;

Specifični programi i politike suzbijanja rodno utemeljenog nasilja

15. usvajanje, provedba i praćenje - u suradnji sa sportskim organizacijama - politike te mjera sprečavanja i suzbijanja rodno utemeljenoga nasilja nad ženama i djevojčicama u sportu, naime, tjelesnog zastrašivanja ili nasilja, verbalnog, psihološkog, tjelesnog i spolnog uznemiravanja i iskorištavanja;
16. osmišljanje i provedbu politike i mjera sprečavanja i suzbijanja rodno utemeljenoga nasilnog ponašanja, uznemiravanja i nasilja u pogledu prakticiranja tjelesnih aktivnosti, tjelesnog odgoja i sporta te poticanje škola, tijela lokalne uprave te sportskih organizacija i klubova na njihovu provedbu i praćenje njihove provedbe;

Podizanje svijesti i trening

17. promicanje inicijativa podizanja svijesti i početnog obrazovanja iz područja ravnopravnosti spolova, rodno osviještene politike i različitih potreba onih uključenih u sport, namijenjeno zaposlencima tijela javne uprave odgovornima za provedbu ove Preporuke, kao i onih uključenih u sport;
18. pokretanje i promicanje kampanja podizanja svijesti u svrhu promicanja ravnopravnosti žena i muškaraca u pogledu pristupa sportu i tjelesnim aktivnostima kroz razne faze životnog ciklusa, sudjelovanjem u njima i koristima iz njih;

Prikupljanje podataka i istraživanje

19. osiguravanje da se podaci koje obrađuju tijela javne uprave nadležna za oblikovanje i provedbu ove Preporuke raščlanjuju po spolu, redovno objavljuju i distribuiraju odgovarajućim dionicima;
20. promicanje i podržavanje istraživanja o ženama i djevojčicama u sportu te osobito u ženskom sportu, uključujući sustavnu rodnu analizu, kao i osiguravanje podataka donositeljima odluka i ostalim nadležnim tijelima na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini;
21. prepoznavanje rodno utemeljenih razloga zbog kojih žene, djevojčice, muškarci i dječaci odustaju od sportskih aktivnosti i organiziranog ili natjecateljskog sporta;

22. prepoznavanje potreba i sklonosti žena u pogledu prakticiranja sporta i tjelesnih aktivnosti u raznim fazama života;
23. prepoznavanje prepreka s kojima se suočavaju žene i djevojčice, uključujući i pripadnice skupina koje su u nepovoljnijem položaju i izložene višestrukoj diskriminaciji, u pogledu njihovog pristupa i sudjelovanja u svim razinama i područjima sporta, uključujući i na mentorskim, upravljačkim i ostalim vodećim položajima;

Praćenje i izvješćivanje

24. provedbu ove Preporuke kroz redovito praćenje i evaluaciju rodno osviještenih politika, praksi i rezultata, objavljivanje rezultata i njihova distribucija svim uključenim stranama.

II. Vlade država članica pozivaju se na provedbu sljedećih mjera i na poticanje sportskih organizacija na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, imajući u vidu njihovu autonomnost, na:

Jezik

25. uporabu neseksističkog jezika u svim dokumentima i materijalima koje izrađuju, uređuju i/ili distribuiraju tijela javne uprave odgovorna za oblikovanje i provedbu ove Preporuke, odnosno sportske organizacije, te da ulože svaki napor kako bi se osigurala ujednačena zastupljenost žena i muškaraca u svim komunikacijama, uključujući i pozitivne slike žena i djevojčica u sportu;

Bespovratna sredstva, plaće, novac za nagrade i bonusi

26. poticanje sponzora na pružanje jednake podrške kako ženskim, tako i muškim programima te dodjeljivanje jednakih bespovratnih sredstava, plaća, novca za nagrade i bonusa ženama i muškarcima;

Podizanje svijesti

27. podizanje svijesti o rodnim hijerarhijama, neravnopravnosti i rodno utemeljenom nasilju koji postoje na različitim razinama i u različitim područjima sporta;
28. prepoznavanje ženskih uzora i rodno osjetljivijih sportaša, trenera, novinara i vođa te njihovo uključivanje u promicanje ravnopravnosti žena i muškaraca u sportu.

III. Vlade država članica pozivaju se da potiču sportske organizacije na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, imajući u vidu njihovu autonomnost, na:

Politike i programi

29. primjenu načela dobrog upravljanja na način da osiguraju s jedne strane da stvarna ravnopravnost spolova kroz rodno osviještenu politiku bude dio strategije svake organizacije te, s druge strane, da one redovno prijavljuju prakse i rezultate te da ih distribuiraju uključenim stranama;
30. osmišljavanje rodno osjetljivih i transparentnih postupaka i prakse regrutiranja, selekcije, imenovanja i izbora kako bi se povećao broj žena koje sudjeluju na svim razinama organizacije sporta, uključujući i na mentorskim, upravljačkim i ostalim vodećim položajima;
31. usvajanje politike koja dopušta ravnotežu privatnog i obiteljskog života i sportske karijere, s osobitim naglaskom na sportašice, trenerice, menadžerice i vođe;
32. razvoj strategije i provedbu posebnih mjera, tamo gdje je to prikladno, sve dok se ne ostvari ujednačeno sudjelovanje žena i muškaraca na svim razinama sportskih organizacija u smislu članstva, prakticiranja, natjecanja, treninga, vodstva, upravljanja, te nacionalne i međunarodne zastupljenosti, te osiguravanje redovnog praćenja i vrednovanja tih politika;
33. provedbu politike i usvajanje etičkih kodeksa vezanih uz rodno utemeljeno nasilje usmjereno protiv djevojčica, dječaka, žena i muškaraca u sportu te jasno određivanje postupka pritužbi, disciplinskih radnji i žalbenih postupaka;
34. omogućavanje jednakog pristupa sportskim objektima ženama i djevojčicama te osobito pripadnicima skupina koje su u nepovoljnijem položaju i izložene višestrukoj diskriminaciji, kako bi im se omogućilo sudjelovanje u sportskim aktivnostima, na treninzima i natjecanjima;

Prikupljanje podataka i istraživanje

35. osiguravanje da se podaci vezani uz pojedinačno sudjelovanje i zastupljenost u svim područjima i na svim razinama organizacija, uključujući i u izvršnim tijelima te na mentorskim i ostalim vodećim položajima ili funkcijama zaduženima za donošenje odluka, razdvajaju po spolu te redovno objavljuju i distribuiraju;

Podizanje svijesti i edukacija

36. promicanje inicijativa podizanja svijesti i/ili edukacije o ravnopravnosti spolova, rodno osviještenoj politici i raznim potrebama onih uključenih u sport, kako bi se osoblju, trenerima, sportašima, sportskim menadžerima i donositeljima odluka na svim razinama osiguralo potrebne alate i vještine za provedbu rodno osviještene politike i ravnopravnosti spolova u organizaciji;

37. provedbu edukacije, mentorstva i pratećih programa za žene kako bi ih se poticalo te im omogućilo da steknu kvalifikacije za vodeće uloge te kako bi im se otvorile mogućnosti da te uloge preuzmu.

IV. Vlade država članica pozivaju se da skrenu pozornost medija, imajući u vidu njihovu uredničku samostalnost, na potrebu usvajanja mjera:

38. prenošenja nestereotipnih slika, uloge i vidljivosti žena i muškaraca u sportu i ženskog sporta, nereproduciranja seksističkih prikaza te ukidanja seksističkih sadržaja i jezika koji bi mogli dovesti do rodno utemeljenog podsticanja na mržnju, nasilje i diskriminaciju te odražavanja napretka ravnopravnosti spolova na područje sporta;
39. osiguravanja ujednačenog sudjelovanja žena i muškaraca u medijima kroz zapošljavanje sportskih novinarki i kroz podršku njihovoj karijeri od strane uredničkog osoblja;
40. podizanja svijesti i jačanja kapaciteta sportskih medijskih stručnjaka i studenata kroz ponudu redovnih obrazovnih i stručnih programa izobrazbe usmjerenih na stjecanje dubinskog znanja o ravnopravnosti spolova i njegove ključne uloge u demokratskom društvu.

V. Vlade država članica u suradnji s nadležnim tijelima regionalnih i međunarodnih organizacija i institucija pozivaju se na:

41. suradnju u programima praćenja i procjene napretka ujednačenog sudjelovanja djevojčica, dječaka, žena i muškaraca u sportu temeljem međunarodno usporedivih podataka;
42. poticanje razmjene informacija, znanja i "dobrih praksi" naklonjenih ravnopravnosti djevojčica, dječaka, žena i muškaraca u sportu.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
URED ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA
 Mesnička 23 / HR-10 000 Zagreb

ured.ravnopravnost@urs.vlada.hr
 www.ravnopravnost.gov.hr

